

Metodológia interpretácie práva a právna istota (Pezinok, 15. 3. 2019)

Jazykový, systematický, historický a teleologický výklad. Pravidla prednosti v prípade rozporných interpretačných výsledkov. Diskursívni záväznosť judikatury. Interpretácie a dotváranie práva s príklady z české a slovenské judikatury. Meze súdneho dotváranie práva.

Vybraná ustanovení právneho rádu Slovenskej republiky

1) Čl. 101 ods. 4 a 6 ústavy:

(4) Za prezidenta je zvolený kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov oprávnených voličov. Ak ani jeden z kandidátov nezíska potrebnú väčšinu hlasov voličov, koná sa do 14 dní druhé kolo volieb. Do druhého kola volieb postupujú tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet platných hlasov. V druhom kole volieb je za prezidenta zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov zúčastnených voličov.

(6) Ak sa o funkciu prezidenta uchádza iba jeden kandidát, koná sa voľba tak, že sa o ňom hlasuje; za prezidenta je zvolený, ak získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov zúčastnených voličov.

2) Čl. 110 ods. 1 ústavy

Predseda vlády vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky.

3) Čl. 111 ústavy

Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenuje a odvolá ďalších členov vlády a poverí ich riadením ministerstiev...

4) Čl. 134 ods. 2 ústavy

Sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť rokov prezident Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.

5) Čl. 150 ústavy

Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.

6) Čl. 152 ods. 1 ústavy

(1) Ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú tejto ústave. Meniť a zrušovať ich môžu príslušné orgány Slovenskej republiky.

7) Čl. 125 odst. 1 písm. a) ústavy

(1) Ústavný súd rozhoduje o súlade

a) zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom...

8) Čl. 5 odst. 1 úst. zák. č. 227/2002 Z. z., o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu

Núdzový stav môže vláda vyhlásiť len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnéj pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území.

9) § 19 ods. 1 zákona o strelných zbraniach a strelive, v tehdejším znení (z usnesení III. ÚS 274/2007)

(1) Za bezúhonnú osobu sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol

a) právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin a úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou,

b) právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody a od zahladenia odsúdenia neuplynulo desať rokov alebo

c) právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, za ktorý mu nebol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, alebo bol právoplatne odsúdený za trestný čin spáchaný z nebanlivosti so zbraňou a od zahladenia odsúdenia neuplynulo päť rokov.

10) § 39 ods. 8 zákona č. 150/1996 Z. z., o rokovaní poriadku NR SR

Tajne sa hlasuje v prípadoch ustanovených ústavou alebo ak sa na tom na návrh najmenej 15 poslancov bez rozpravy uznesie národná rada. Taký návrh sa podáva najneskôr do začiatku rokovania o tomto bode programu schôdze národnej rady.

11) § 115 ods. 1 a 2 zákona č. 150/1996 Z. z., o rokovaní poriadku NR SR

(1) Národná rada navrhuje prezidentovi republiky dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, ktorých má prezident republiky vymenovať; navrhnutí sú tí kandidáti, ktorí získajú najviac hlasov, najmenej však nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

(2) Ak sa podľa odseku 1 nenavrhnú dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, tajná voľba ďalších kandidátov do uvedeného počtu sa opakuje.

Vybraná ustanovení právního řádu České republiky

12) § 13 občanského zákoníku zní:

„Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.“

13) § 226 odst. 1 občanského soudního řádu zní:

„Bylo-li rozhodnutí zrušeno a byla-li věc vrácena k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu.“

14) § 2 občanského zákoníku zní:

„(1) Každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou základních práv a svobod a ústavním pořádkem vůbec, se zásadami, na nichž spočívá tento zákon, jakož i s trvalým zřetelem k hodnotám, které se tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení pouze podle jeho slov s tímto příkazem, musí mu ustoupit.

(2) Zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce; nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu.

(3) Výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění.“

15) § 238 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zněl:

„Kdo neoprávněně vnikne do domu nebo do bytu jiného nebo tam neoprávněně setrvá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.“

16) § 178 odst. 1 trestního zákoníku zní:

„Kdo neoprávněně vnikne do obydlí jiného nebo tam neoprávněně setrvá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

17) § 133 trestního zákoníku zní:

„Obydlím se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.“

18) Čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod zní:

„Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.“

19) § 118 trestního zákoníku:

Trestný čin je spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.

20) Čl. 39 odst. 1 Ústavy:

„Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.“

21) Čl. 14 odst. 4 Listiny:

„Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.“

22) Čl. 62 písm. f) Ústavy

Prezident republiky: f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,...

23) § 265b odst. 1 trestního řádu:

Dovolání lze podat, jen je-li tu některý z následujících důvodů:

g) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení,

h) obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným,...

24) Čl. 26 Listiny zní:

„(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

(3) Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; podmínky stanoví zákon.

(4) Zákon může stanovit odchylnou úpravu pro cizince.“

25) § 2072 občanského zákoníku zní:

„(1) Ublížil-li obdarovaný dárci úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy, může dárci, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. Byl-li dar již odevzdán, má dárci právo požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny.

(2) Odůvodňují-li to okolnosti, považuje se za nevděk vůči dárci také zjevné porušení dobrých mravů vůči osobě obdarovanému blízké.“

26) Čl. 31 Listiny:

„Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.“

Původní návrh Slovenské národní rady (FS tisk 330) zněl: „Občania majú právo na ochranu zdravia, bezplatnú liečebnú starostlivosť a zdravotné pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.“

Česká národní rada však předložila alternativní znění (FS tisk 331): „Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají právo na volbu lékaře a zdravotnického zařízení, na zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.“

27) § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Fyzické a právnické osoby jako účastníci nebo jako vedlejší účastníci řízení před Ústavním soudem musí být zastoupeny advokátem v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy.